

необхідність використання такого активного методу в підготовці до роботи з обдарованими дітьми.

Отже, на сучасному етапі розвитку вищої педагогічної освіти її важливим напрямом вважаємо здійснення підготовки майбутніх фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи з обдарованими дітьми. Педагог обдарованих дітей має володіти низкою специфічних якостей, для формування яких доречно використовувати можливості квазіпрофесійної діяльності студентів під час вивчення фахових дисциплін. Одним з варіантів організації такого виду діяльності є ділова гра, яка передбачає моделювання, імітацію педагогічних ситуацій і пошук оптимальних способів їх розв'язання. Ділова гра може використовуватися з різними цілями, на всіх етапах вивчення конкретної дисципліни та підготовки майбутніх педагогів у цілому. Ділові ігри необхідно використовувати системно й комплексно, дотримуючись низки вимог.

Список використаних джерел:

1. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А.А. Вербицкий. – М., 1991. – 207 .
2. Демченко Е. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
3. Демченко Е.П. Формирование креативной компетентности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Е.П.Демченко, Ивета Кепуле // Молодий вчений. – 2018. – № 5.2 (57.2). – Травень. – С.28-35.
4. Каплінський В.В. Методика проведення практичних занять у вищій школі як важлива умова формування методичної компетентності студентів / В.В.Каплінський, Н.І.Лазаренко // Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Сер.: Педагогіка і психологія. – Вип. 49. – Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2017. – С. 59-66.
5. Крутій К.Л. Місце інтерактивних методів навчання педагогів у здійсненні мовленнєвого розвитку дошкільників / К.Л.Крутій // Луганський Вісник. – 2004.– С. 140-143.
6. Міщик Л.І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка» : навчальний посібник / Л.І.Міщик, О.П.Демченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. – 328 с.
7. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах / П.М. Щербань. – К.: Вища школа, 2004. – 207 с.

Аліна Джурило,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Ключові слова: академічна доброчесність, науковий плагіат, академічний плагіат, інтелектуальна гідність

Постановка проблеми. У сучасну епоху, коли вільний доступ до інформації, об'єктів інтелектуальної власності та стрімкий розвиток технологій

спрощують процес використання та поширення інформації, проблема забезпечення академічної доброчесності набуває стратегічного значення. З цієї позиції зростає актуальність визначення сучасних процесів, які відбуваються у сфері взаємодії учасників академічної спільноти, адже від правильно побудованої наукової комунікації та інструментів залежить ефективність наукової діяльності взагалі.

Неможливо говорити про розвиток освіти та науки без дотримання стандартів та принципів академічної доброчесності, адже саме вона є показником розвитку суспільства, моральним ядром академічної культури.

Результати дослідження *Transparency International* (антикорупційна організація, заснована 1993 р. в Берліні; в 1999 р. почало діяльність українське відділення *Transparency International* в м. Кропивницький), яке щороку оцінює громадське сприйняття корупції, у тому числі і в освіті, засвідчило широкий спектр її розповсюдження в різних країнах – від 6-7% до 70-72% – та показало, що жодна країна не позбавлена цього явища, а в середньому в Європейському регіоні її рівень становить близько 34% [3].

Вперше принципи академічної доброчесності були прописані в статті «Викладачі та академічна доброчесність» у 1997 р. (видання *Synthesis: Law and Policy in Higher Education*, редактор Г. Павел). У ній згадується десять принципів: утверджувати важливість академічної доброчесності; плекати любов до навчання; ставитися до студентів як до самостійної особистості; створювати атмосферу довіри в класі; заохочувати відповідальність студентів за академічну доброчесність; формулювати чіткі очікування для студентів; розробляти справедливі та релевантні форми оцінювання; обмежувати можливості для академічної нечесності; кидати виклик академічній нечесності, коли такі випадки трапляються; допомагати визначити та підтримувати загальноуніверситетські стандарти академічної доброчесності [4].

У 2014 р. було розпочато створення «Пан-Європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти (*ETINED*)». Під час підготовки до Сьомого Пражського Форуму «На шляху до Пан-європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в освіті», який пройшов 1-2 жовтня 2015 р., були схвалені проекти нормативних документів, результатом чого стало формування зазначеної платформи, яка складається з мережі фахівців з 50 держав, які є учасниками Європейської культурної конвенції Ради Європи. Ці фахівці співпрацюють з іншими міжнародними організаціями та установами, що діють в сфері протидії корупції в освіті [5].

Базовими принципами академічної доброчесності (за українським законодавством) є: самостійне виконання навчальних завдань та проведення наукових досліджень; посилення на джерела використаної інформації; дотримання норм законодавства та авторського права; надання достовірної інформації про результати навчальнопедагогічної та наукової діяльності.

Основним порушенням принципів академічної доброчесності вважається науковий / академічний плагіат, який полягає у привласненні отриманих результатів іншою особою і може виражатися в публікації наукових, навчальнометодичних та інших текстів під іншим прізвищем без згоди автора та без посилань на першоджерело.

У сучасній науці категорії академічна доброчесність протиставляється категорія академічна нечесність (*academic misconduct, dishonesty*): фабрикація даних (*fabrication*), фальсифікація даних (*falsification*), хабарництво в академічній сфері (*bribery*), академічний саботаж (*sabotage*), професорська

нечесність (*professorial misconduct*) [7, с.21]; академічне шахрайство (*cheating*) [7, с.11]; плагіат (*plagiarism*) [6, с. 5].

Висновки, результати. Якщо фабрикація полягає у фальсифікації результатів досліджень, обман тлумачать як надання завідомо неправдивої інформації, а списування – як використання без дозволу зовнішнього джерела інформації, то хабарництво – це неправомірна дія з метою отримання матеріальної / нематеріальної вигоди [1]. Ще одним різновидом плагіату є самоплагіат, який визначають як оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих результатів як нових [2].

У Західному світі існує “*A Top 10 List*” типових порушень, що були сформульовані на основі звіту відомої програми *Turnitin* [8]:

1. *CLON* – дослівне копіювання чужої роботи;
2. *CTRL-C* – письмовий фрагмент містить значну частку тексту з одного джерела без жодних змін;
3. *FIND-REPLACE* – заміна ключових слів та фраз, але основний зміст джерела залишається незмінним;
4. *REMIX* – парафрази інших джерел, упорядкованих таким чином, щоб їх зміст виглядав цілним, “безшовним”;
5. *RECYCLE* передбачає значні запозичення з попередніх робіт самого автора без цитування, тобто “самоплагіат”;
6. *HYBRID* характерно досконале комбінування в одній роботі цитованих праць та скопійованих уривків без посилань;
7. *MASHUP* – сполучення запозичених матеріалів з декількох джерел без відповідного цитування;
8. *404 ERROR* – це письмові фрагменти з посиланнями на неіснуючу або неточну інформацію.

У наукових колах активно ведеться боротьба з академічним плагіатом. Так, у Великій Британії існує Офіс незалежного арбітражу (в Англії та Уельсі), діяльність якого направлена на реагування та несправедливі практики у сфері академічної доброчесності. В Австрії створено систему збору статистичних даних щодо виявлених випадків плагіату; розроблено національні вимоги до проведення досліджень в частині академічної доброчесності (Австрійське агентство дослідницької доброчесності); використовується спеціалізоване програмне забезпечення для виявлення плагіату. У Швеції функціонує національна системи збору статистичних даних щодо виявлених випадків академічної нечесності в університетах та оприлюднення на їхній основі щорічних звітів. На національному рівні визначено порядок врегулювання порушень у сфері академічної доброчесності, що передбачає створення спеціальних інституційних комісій на місцях, які очолюються віце-канцлером університету.

Тож, дотримання академічної доброчесності є запорукою формування інтелектуальної гідності, розвитку чесності і відповідальності усіх учасників освітнього процесу. А для цього необхідно досліджувати потенційні внутрішні та зовнішні чинники, які зумовлюють академічну нечесність, передусім, морально-культурні, інституційні та освітньо-виховні; доповнити чинне освітнє законодавство України чітко визначеними та суворими нормами відповідальності за плагіат для всіх учасників освітнього процесу – школярів, студентів, викладачів, науковців і т.д.; створити групи з експертів та громадськості з професійної етики, які б не тільки наглядали за дотриманням етичних стандартів, але й допомагали та вирішували різні спірні ситуації.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону про освіту в Україні // Верховна Рада України. Режим доступу: www.1.ci.1.rada.gov.ua
2. Стаття 42. Академічна доброчесність: Законодавчий акт. Верховна Рада України. Закон України “Про освіту” // Відомості ВР України, 2017. №38-39.
3. Трансперенсі Інтернешнл Україна. Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/>
4. Центр академічної доброчесності. Десять принципів академічної доброчесності для викладачів. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wb3Qzc2F3ODBuZWWM/view>
5. Council of Europe Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education. Режим доступу: <https://www.coe.int/en/web/ethics-transparency-integrity-in-education/home?desktop=true>
6. Fishman T. (2012). The Fundamental Values of Academic Integrity (2nd edition). International Center for Academic Integrity, Clemson University. Available at: http://www.academicintegrity.org/icai/assets/AUD_Integrity_Quotes.pdf.
7. Siaputra I., Santosa D. (2016) Academic Integrity Campaign in Indonesia / in Tracey Bretag (ed.). Handbook of Academic Integrity.
8. Turnitin. The Plagiarism Spectrum. Режим доступу: <https://www.turnitin.com/static/plagiarism-spectrum/>

Микола Євтух,

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

Наталія Терентьєва,

доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т.Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна

НОВЕ МИСЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

***Ключові слова:** критично-інноваційний потенціал, нове мислення, інноваційний дослідницький напрям, сталий розвиток*

Постановка проблеми. Основні дослідницькі питання. Система освіти має навчити фахівця методології наукового підходу до організації професійної діяльності з урахуванням специфіки інноваційних процесів, прогнозування й моделювання якісного результату від генерованих інновацій, які забезпечують сталий розвиток.

Для цього варто враховувати такі аспекти: співвідношення в освітній політиці інноваційного навчання і виховання; професіоналізацію освіти, що визначає суспільний розвиток; специфіку формування творчого та інноваційного мислення; розвиток духовно-моральних, естетичних та культурологічних якостей особистості; розвиток мотивації до неперервної освіти; формування інноваційної компетентності; розвиток творчого, інноваційного мислення, яке продукує інновації у контексті положень сталого